

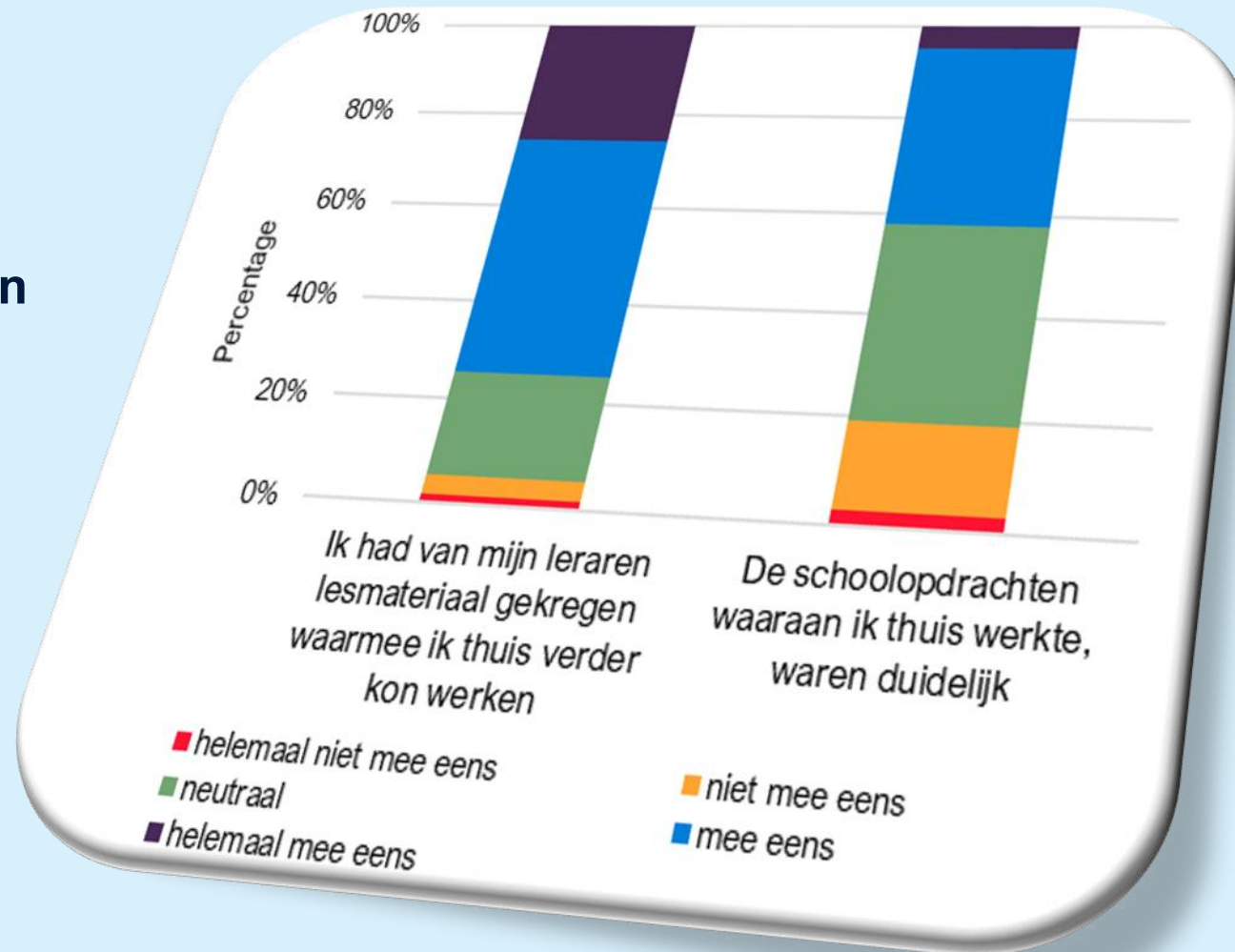
Limburgse middelbare scholieren in tijden van Corona

3 – Thuisonderwijs: faciliteiten school en thuis

Onderzoek op basis van
de OnderwijsMonitor
Limburg

Augustus 2020

Trudie Schils
Lex Borghans
Raoul Haenbeukers
Suzanne Zuidema

Limburg leert samen
educatieve agenda limburg

Maastricht University

Vooraf

Door de fysieke sluiting van de scholen in het voorjaar van 2020 zijn er zorgen ontstaan over het welbevinden van leerlingen in het voortgezet onderwijs (VO). Samen met de Limburgse VO-scholen willen we hier, met behulp van de OnderwijsMonitor Limburg (OML)¹ zicht op krijgen: is het welbevinden van leerlingen nu anders dan normaal, zijn er grote verschillen tussen groepen leerlingen en zo ja, voor welke groepen geldt dit dan? De resultaten van dit onderzoek worden gepresenteerd in een reeks factsheets. Deze zijn te vinden op [educatieveagendalimburg.nl](https://www.educatieveagendalimburg.nl).

In dit derde deel presenteren we de resultaten binnen het thema thuisonderwijs van leerlingen in het derde leerjaar van het VO. Kregen de leerlingen van school duidelijke opdrachten om thuis aan te werken en was er vaak contact met leraren? Hadden leerlingen de beschikking over een eigen computer of tablet om op te werken?

Per subthema geven we een beschrijving van de opvallendste resultaten en verschillen tussen groepen. In de modellen die we daarvoor gebruiken houden we steeds rekening met studie, geslacht en opleiding ouders². In de bijlages achteraan deze factsheet staan de regressieresultaten en bijbehorende steekproefomvang.

¹Voor meer informatie zie www.educatieveagendalimburg.nl/onderwijsmonitor-p/het-kort.

²In een aparte factsheet, nadat meer leerlingen in september/oktober de vragenlijst hebben ingevuld, gaan we ook kijken naar regionale verschillen. Nu worden groepen naar regio, studie en mogelijke andere achtergrondkenmerken van leerlingen te klein om betrouwbare uitspraken te doen.

Resultaten “Thuisonderwijs” in het kort

Organisatie thuisonderwijs (pagina 4-6)

- ❖ Het merendeel van de leerlingen geeft aan lesmateriaal te hebben ontvangen om thuis aan te werken (meisjes en vwo-ers geven dit vaker aan).
- ❖ Ruim de helft van de leerlingen vond de opdrachten duidelijk (leerlingen op vmbo bl/kl geven dit minder vaak aan, havisten vaker). Eenvijfde van de leerlingen vond de opdrachten onduidelijk.
- ❖ Een helft van de leerlingen geeft aan dat de leraren de opdrachten nakeek (meisjes, havisten, vwo-ers geven dit minder vaak aan). Eenvijfde van de leerlingen geeft aan dat de leraren niet nakeken.
- ❖ Ongeveer de helft van de leerlingen zegt niet vaak één op één contact te hebben gehad met leraren (meisjes geven dit minder vaak aan, leerlingen op het vmbo-bl/kl vaker). Ruim de helft van de leerlingen zegt dagelijks een leraar te hebben zien, met inbegrip van klassikaal contact (meisjes geven dit vaker aan).

Beschikbaarheid computer voor thuisonderwijs (pagina 7)

- ❖ Nagenoeg alle leerlingen geven aan dat ze voor het thuisleren bijna altijd een computer nodig hadden. De meeste leerlingen hadden al een computer (dit was het laagst onder vmbo-ers). Leerlingen op het vmbo bl/kl kregen vaker een computer van de school om thuis op te werken. Leerlingen met hoogopgeleide ouders kregen vaker een computer van hun ouders.

Studeeromgeving thuis en motivatie (pagina 8-9)

- ❖ Het merendeel van de leerlingen had thuis een eigen plekje had om te werken (meisjes en leerlingen op het vmbo bl/kl het minst vaak). Iets minder dan de helft van de leerlingen geeft aan dat ze snel afgeleid waren tijdens het thuisleren (vwo-ers en leerlingen van hoogopgeleide ouders het minst). Ruim de helft van de leerlingen had een rustige thuisomgeving (leerlingen van hoogopgeleide ouders vaker).

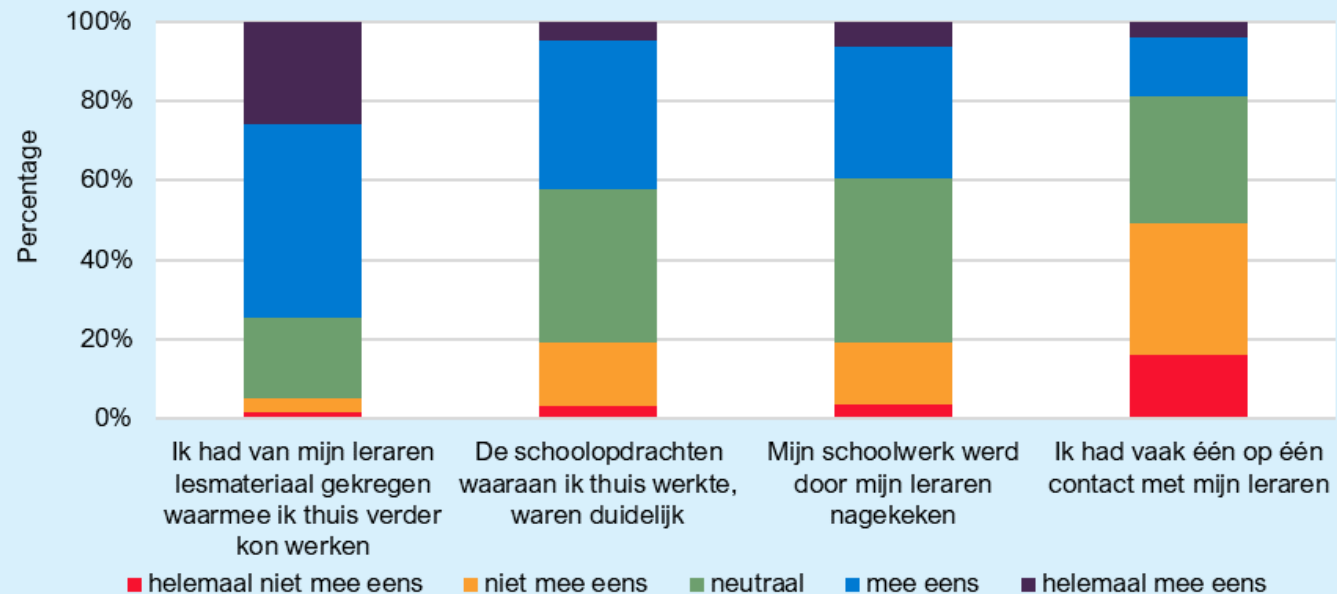
Hoe zag het thuisonderwijs er uit?

Er is de leerlingen gevraagd op een aantal stellingen antwoord te geven, over hoe het thuisonderwijs grofweg vorm werd gegeven. De figuren 1 t/m 5 laten de antwoorden op deze stellingen zien.

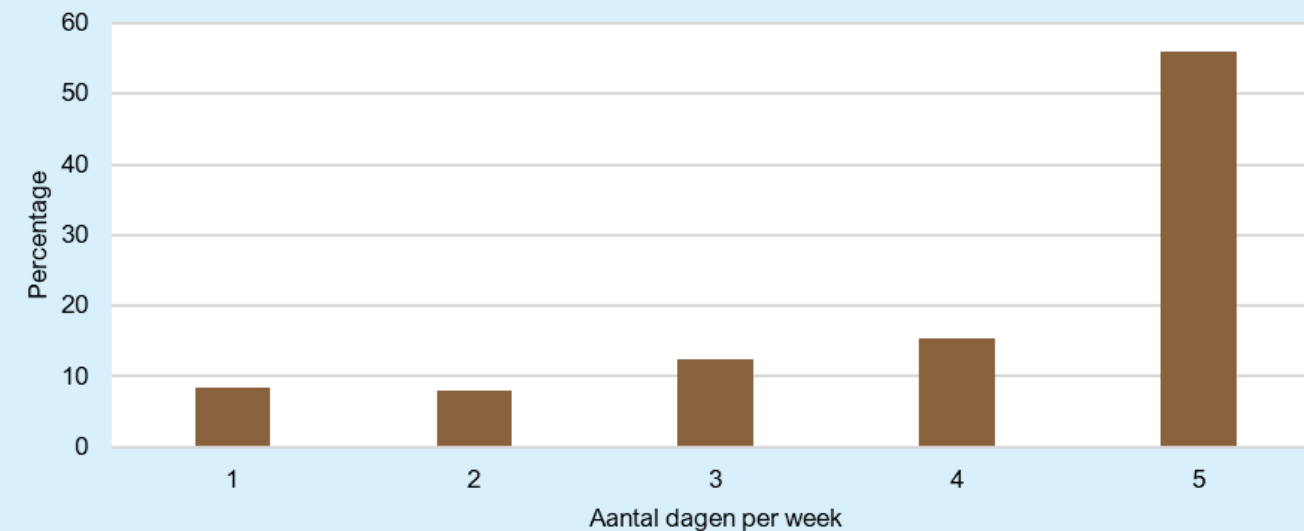
Figuur 1 laat zien dat het merendeel van de leerlingen aangeeft thuis lesmateriaal te hebben gekregen om aan te werken. De mate waarin dit door leerlingen als duidelijk werd ervaren wisselt. Ongeveer 40 procent is neutraal, een ruime andere 40 procent is het hier (helemaal) mee eens, en een kleine 20 procent is het er (helemaal) niet mee eens. De mate waarin de leerling aangeeft dat het schoolwerk door leraren werd nagekeken wisselt ook: 40 procent geeft aan van wel, en een kleine 20 procent geeft aan dat dit niet het geval is.

De figuur laat ook zien hoe vaak de leerlingen één op één contact hadden met de leraren. Een kleine helft geeft aan het hier (helemaal) niet mee eens te zijn, en een kleine 20 procent is het er (helemaal) mee eens. Als we in figuur 2 kijken naar het gemiddeld aantal dagen in de dat de leerling contact had met de leraar, zien we dat wel bijna 60 procent van de leerlingen elke dag in de week contact had met leraren. Dit gaat dan ook om klassikaal contact.

Figuur 1. Thuisonderwijs

Figuur 2. Aantal dagen in de week contact met leraren

Verschillen tussen groepen in thuisonderwijs

Figuur 3 laat verschillen tussen leerlingen naar studie zien in de organisatie van het thuisonderwijs (regressietabel in bijlage 1).

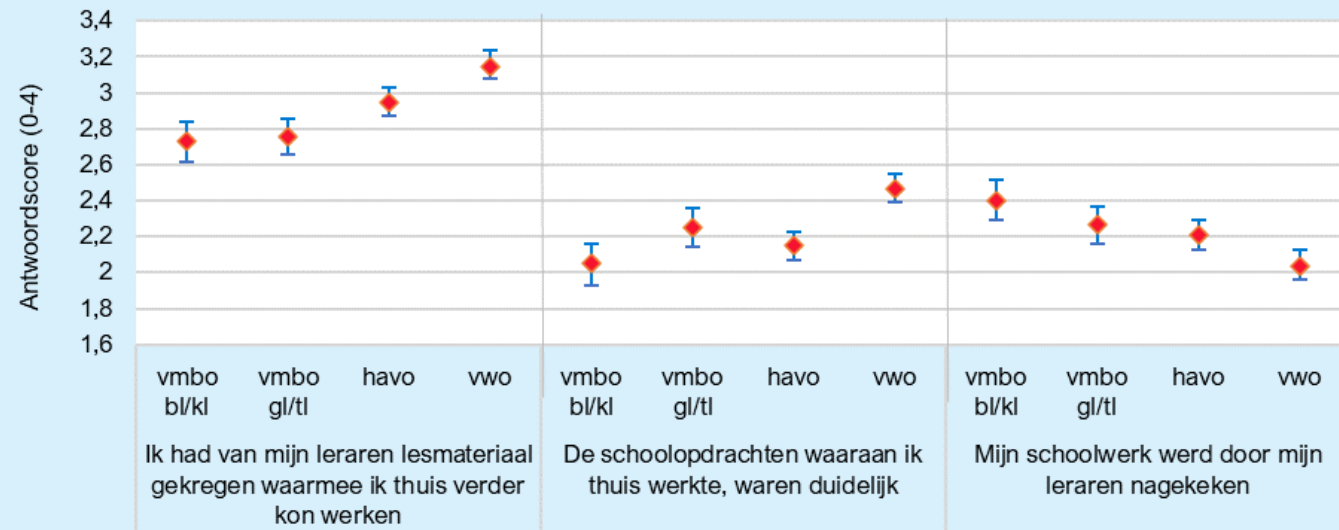
We zien dat:

- ❖ Vwo-ers, maar in mindere mate ook havisten, geven vaker aan dat ze lesmateriaal hadden ontvangen om thuis aan te werken in vergelijking met vmbo-ers.
- ❖ Leerlingen op het vmbo bl/kl en havo geven minder vaak aan dat ze de opdrachten duidelijk vonden.
- ❖ Leerlingen op het vmbo bl/kl geven het vaakst aan dat de leraar de opdrachten nakeek, vwo-ers geven dit het minst vaak aan³.

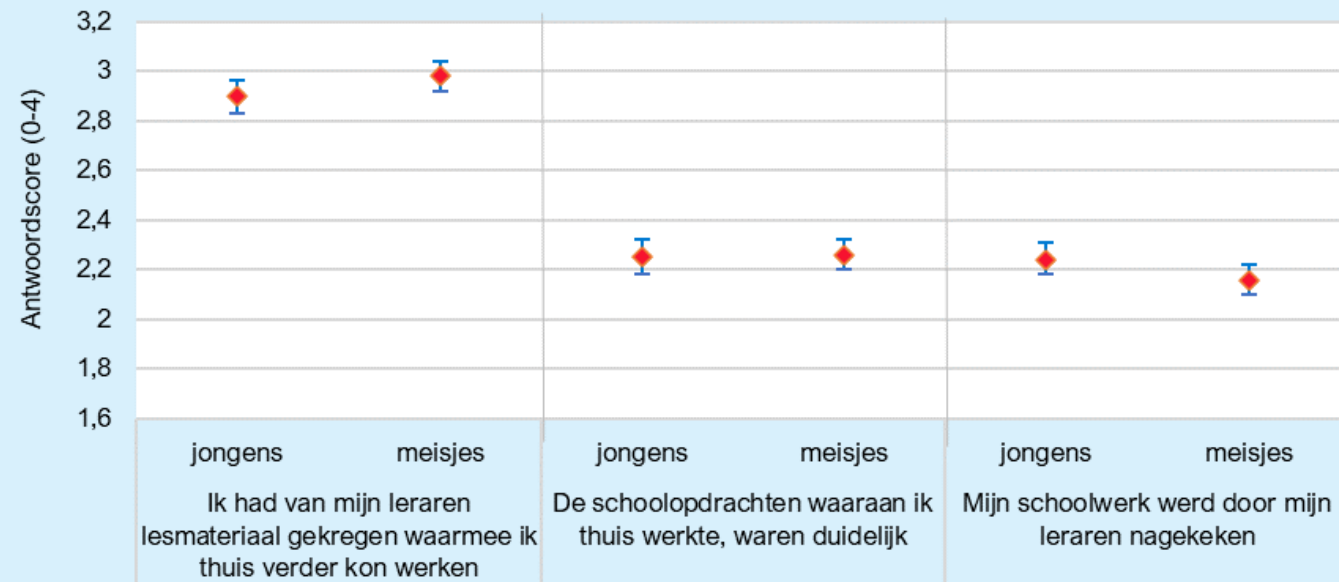
Figuur 4 laat verschillen naar geslacht zien. Meisjes geven vaker aan lesmateriaal van school te hebben gekregen en zeggen dat hun werk minder vaak door leraren werd nagekeken.

³Op basis van een landelijke steekproef onder ouders van 613 VO-leerlingen, laat Bol (2020) zien dat ouders van vwo-ers vaker aangeven dat leraren het werk nakijken in vergelijking met vmbo-ers. Antwoorden van leerlingen en ouders kunnen afwijken en in de komende maanden zullen we nog naar andere datasets kijken om hier meer inzicht in te krijgen.

Figuur 3. Thuisonderwijs, naar studie

Figuur 4. Thuisonderwijs, naar geslacht

Leeswijzer: De diamanten tonen de gemiddelden per groep. De lijnen met eindmarkering tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen rondom de gemiddelden. Als deze tussen groepen niet overlappen is het verschil significant. In de modellen achter deze plaatjes worden steeds studie geslacht en opleiding ouders meegenomen als verklarende variabelen.

Verschillen tussen groepen in contact met leraren

Figuur 5 laat verschillen tussen leerlingen naar studie zien in het contact met leraren (regressietabel in bijlage 1).

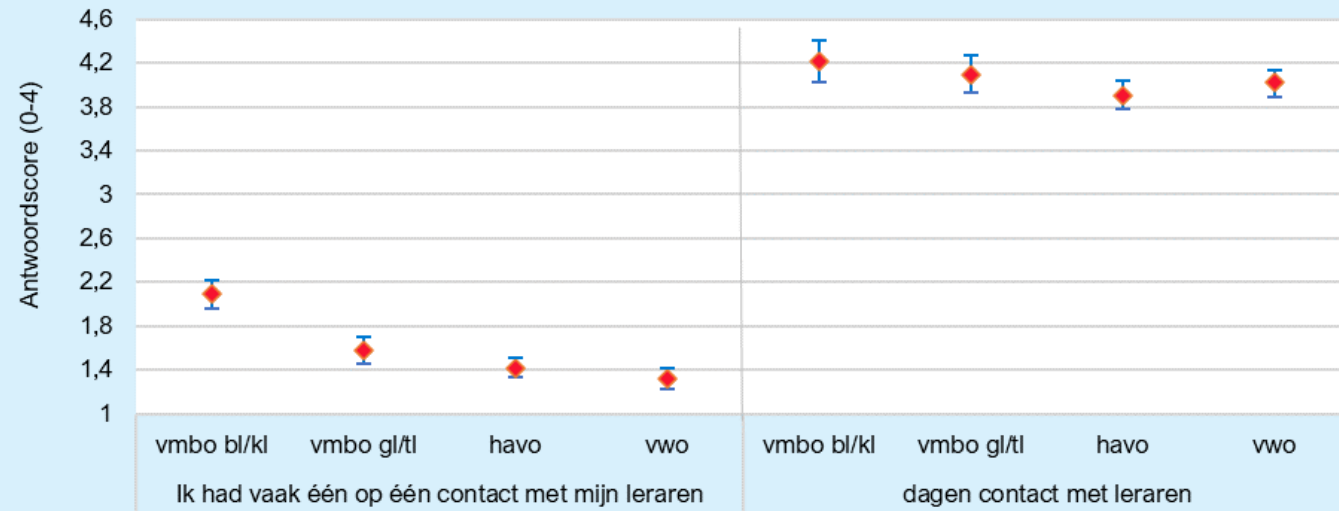
We zien dat:

- ❖ Leerlingen op het vmbo bl/kl geven aan het vaakst één op één contact te hebben gehad met hun leraren, vwo-ers het minst vaak⁴.
- ❖ Havisten zeggen hun leraren (ook klassikaal) gemiddeld het minst te hebben gezien per week. Leerlingen op het vmbo bl/kl zagen hun leraren het vaakst⁴. Verschillen zijn daarbij klein van omvang (gemiddeld 4,2 dagen per week bij vmbo bl/kl en 3,8 bij havo).

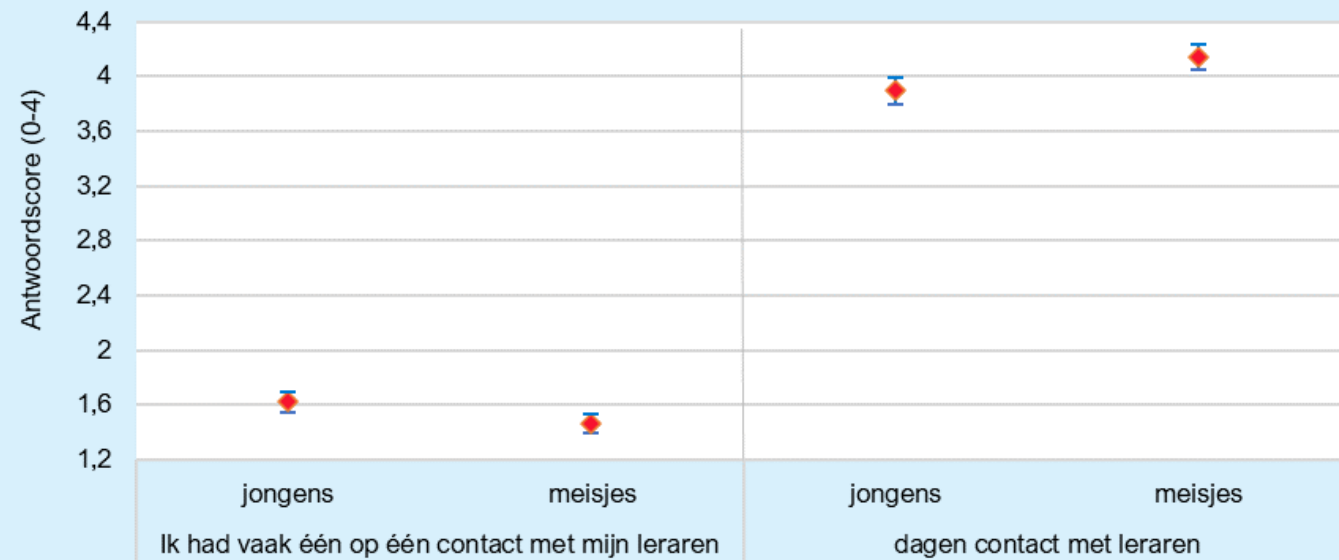
Figuur 6 toont enkele verschillen naar geslacht. Meisjes geven vaker aan dat ze minder vaak één op één contact hadden met leraren, maar zagen leraren gemiddeld meer dagen per week in vergelijking met jongens.

⁴Bol (2020) laat zien dat ouders van vwo-ers vaker aangeven dat hun kind vaker contact heeft met leraren in vergelijking met vmbo-ers. Dat wordt ook gevonden in Bol ea (2020) op basis van een landelijke steekproef onder 1342 ouders en 957 leerlingen in het VO. In de Covid-19 monitor van de Inspectie van het Onderwijs (2020) geeft 80 procent van de ondervraagde vmbo-scholen en 90 procent van de havo-vwo-scholen aan dat ze dagelijks contact hebben met leerlingen.

Figuur 5. Contact met leraren, naar studie

Figuur 6. Contact met leraren, naar geslacht

Leeswijzer: De diamanten tonen de gemiddelden per groep. De lijnen met eindmarkering tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen rondom de gemiddelden. Als deze tussen groepen niet overlappen is het verschil significant. In de modellen achter deze plaatjes worden steeds studie geslacht en opleiding ouders meegenomen als verklarende variabelen.

Beschikbaarheid en gebruik pc of laptop thuis

Tabel 1 laat zien dat nagenoeg alle leerlingen aangeven dat ze bijna altijd een computer, laptop of tablet nodig hadden voor het thuisleren, waarbij leerlingen op het vmbo gl/tl iets afwijken in hun antwoord. Het merendeel van de leerlingen geeft aan dat ze al een computer hadden die ze konden gebruiken. Ook zien we dat, met uitzondering van leerlingen op het vmbo bl/kl, er een computer van ouders is gekregen als er nog geen computer was. Leerlingen op het vmbo bl/kl geven vaker aan een computer van de school te hebben ontvangen om thuis op te werken. Deze verschillen zien we ook terug in het regressiemodel waarbij we rekening houden met geslacht en opleiding ouders (bijlage 2).

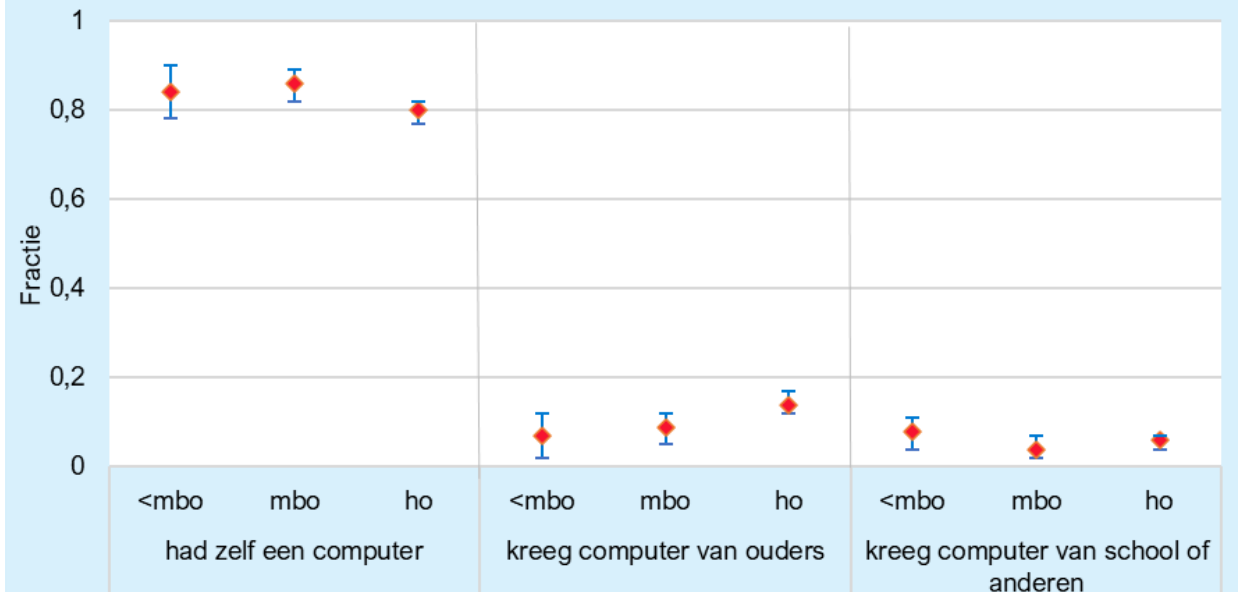
Figuur 7 laat verschillen in de beschikbaarheid van een computer zien naar het opleidingsniveau van de ouders (regressietabel in bijlage 2). Leerlingen met hoogopgeleide ouders kregen vaker een computer van hun ouders. Leerlingen met laagopgeleide ouders kregen vaker een computer van school of anderen⁵.

⁵Dit is vergelijkbaar met de resultaten in de studies van Bol (2020) en Bol ea (2020) die laten zien dat gezinnen die in armoede leven hun kinderen niet van een computer kunnen voorzien.

Tabel 1. Thuisleren en computer, laptop of tablet, naar studie (%)

	Vmbo bl/kl	Vmbo gl/tl	Havo	Vwo	Totaal
Had je een computer nodig voor het thuisleren?					
Helemaal niet	1,0	0,9	0,4	0,8	0,7
Niet veel	7,3	10,2	7,4	7,3	7,9
Bijna altijd	91,8	88,9	92,2	91,9	91,4
Ik had zelf al een computer om thuis op te werken	72,8	81,1	82,7	84,9	81,2
Ik kreeg van mijn ouders een computer om thuis te werken	9,6	12,6	12,1	12,0	11,7
Ik kreeg van school een computer om thuis te werken	14,2	5,4	2,8	1,8	5,2
Ik kreeg van iemand anders een computer om thuis te werken	1,6	0,9	1,5	1,0	1,3
Ik had geen computer waarop ik thuis kon werken	1,6	0,0	0,9	0,2	0,7
Aantal personen met wie ik de computer moest delen:					
Niemand	80,7	84,3	80,6	84,5	82,5
1 andere persoon	11,2	11,1	12,7	10,3	11,4
2 of meer andere personen	8,1	4,6	6,7	5,2	6,1

Figuur 7. Beschikbaarheid computer, laptop of tablet, naar opleidingsniveau ouders

Leeswijzer: De diamanten tonen de gemiddelden per groep. De lijnen met eindmarkering tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen rondom de gemiddelden. Als deze tussen groepen niet overlappen is het verschil significant. In de modellen achter deze plaatjes worden steeds studie geslacht en opleiding ouders meegenomen als verklarende variabelen.

Studeeromgeving thuis

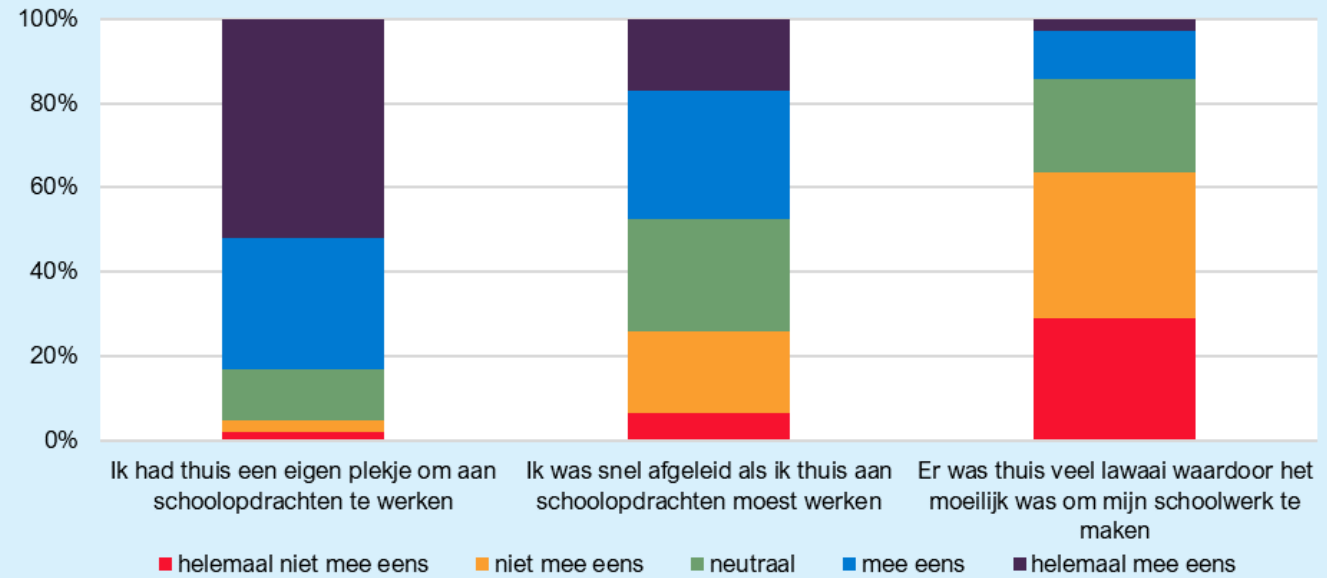
Aan leerlingen zijn ook enkele stellingen voorgelegd over of ze thuis rustig konden werken. Figuur 8 laat zien dat ruim 80 procent een eigen plekje had om thuis te werken, en ongeveer 5 procent had dit niet. Iets minder dan de helft van de leerlingen geeft aan dat ze snel afgeleid waren tijdens het thuisleren, een kwart geeft aan daar geen last van te hebben. Ongeveer 15 procent van de leerlingen geeft aan dat er thuis veel lawaai was, maar ruim 60 procent had daar geen last van.

Verschillen naar geslacht

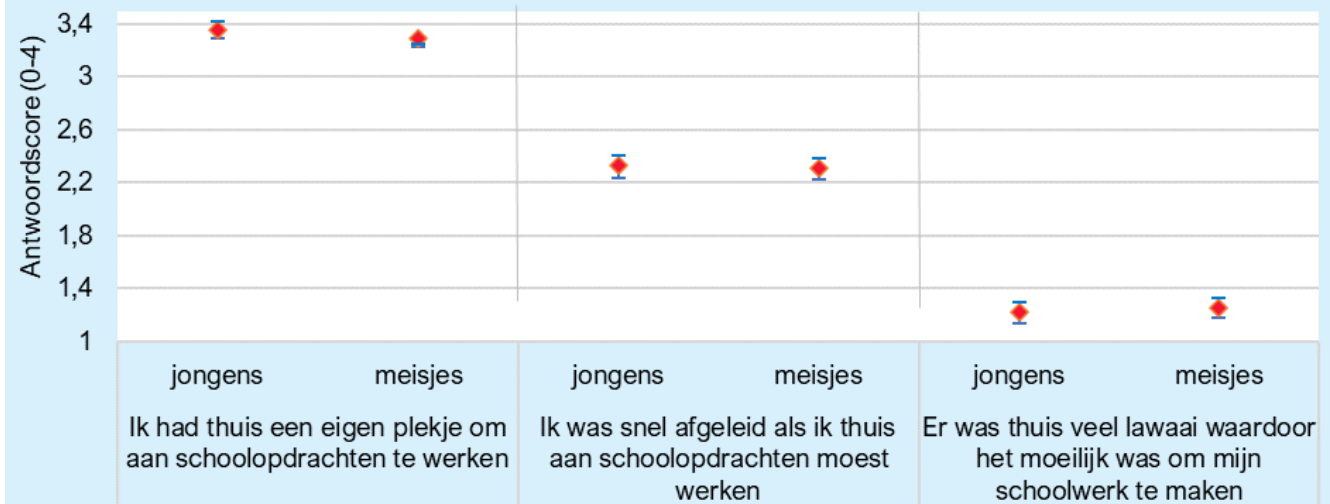
Figuur 9 laat verschillen in studeeromgeving zien tussen jongens en meisjes (regressietabel in bijlage 3).

Meisjes geven aan iets minder vaak een eigen plekje te hebben thuis om te werken. Dit is maar net significant. Verder zijn er geen verschillen naar geslacht in de thuisomgeving.

Figuur 8. Studeeromgeving thuis

Figuur 9. Studeeromgeving thuis, naar geslacht

Leeswijzer: De diamanten tonen de gemiddelden per groep. De lijnen met eindmarkering tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen rondom de gemiddelden. Als deze tussen groepen niet overlappen is het verschil significant. In de modellen achter deze plaatjes worden steeds studie geslacht en opleiding ouders meegenomen als verklarende variabelen.

Verschillen naar studie

Figuur 10 laat verschillen in studeeromgeving zien naar studie (regressietabel in bijlage 3).

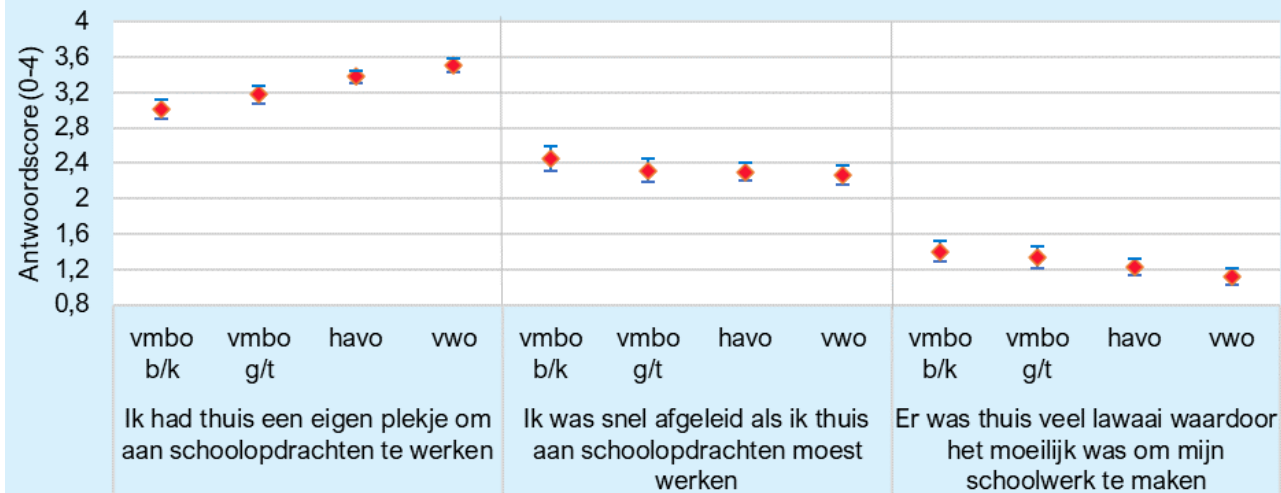
Leerlingen op het vmbo bl/kl hebben het minst vaak een eigen plekje thuis om te werken. Vwo-ers waren minder snel afgeleid en hadden een rustigere thuisomgeving⁶.

Verschillen naar opleiding ouders

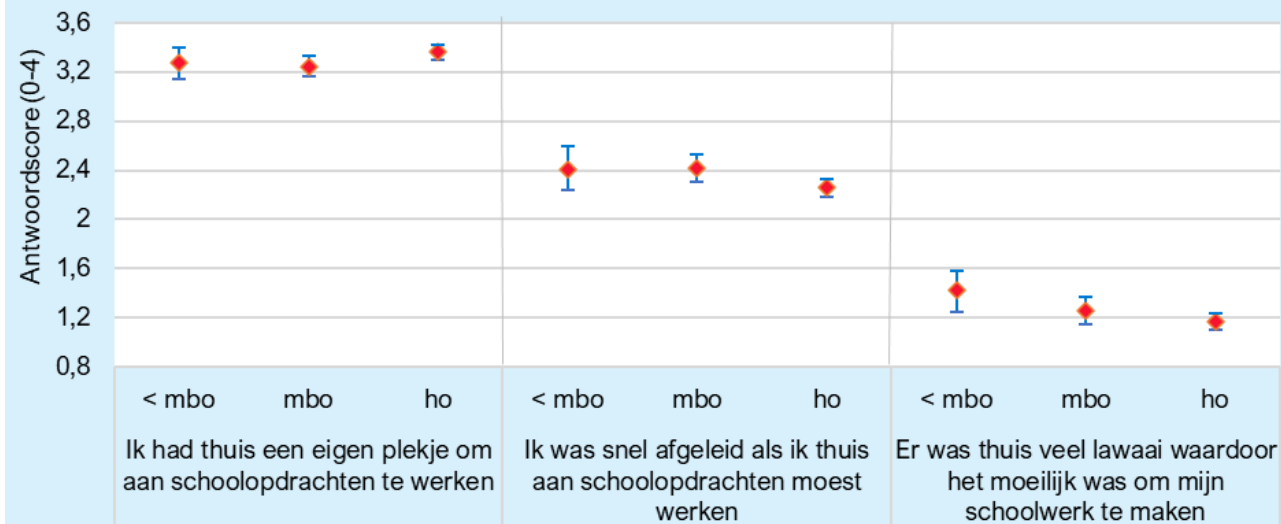
Figuur 11 laat verschillen in studeeromgeving zien naar opleidingsniveau van de ouders (regressietabel in bijlage 3).

Leerlingen met hoogopgeleide ouders geven vaker aan een eigen plekje te hebben om aan schoolopdrachten te werken. Ze zijn minder vaak afgeleid en het is rustiger in huis.

Figuur 10. Studeeromgeving thuis, naar studie

Figuur 11. Studeeromgeving thuis, naar opleiding ouders

Leeswijzer: De diamanten tonen de gemiddelden per groep. De lijnen met eindmarkering tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen rondom de gemiddelden. Als deze tussen groepen niet overlappen is het verschil significant. In de modellen achter deze plaatjes worden steeds studie geslacht en opleiding ouders meegenomen als verklarende variabelen.

⁶Bol ea (2020) laten ook zien dat ouders met kinderen op het vmbo en vwo scholing even belangrijk vinden, maar dat ouders met kinderen op het vwo thuis betere condities hebben waarin hun kinderen aan school kunnen werken.

Literatuurverwijzingen

Bol, Thijs (2020). Inequality in homeschooling during the Corona crisis in the Netherlands. First results from the LISS Panel. Working paper Amsterdam University, april 2020 (osf.io/preprints/socarxiv/hf32q).

Bol, Thijs, Barbara Belfi en Lex Borghans (2020). Thuisonderwijs tijdens de Corona crisis. Juni 2020.

Inspectie van het Onderwijs (2020). COVID-19 monitor voortgezet onderwijs, Utrecht, mei 2020. (onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/afstandsonderwijs-tijdens-covid-19).

Limburg leert samen
educatieve agenda limburg

Colofon

Dit onderzoek is uitgevoerd door Trudie Schils, Lex Borghans, Raoul Haenbeukers en Suzanne Zuidema. Voor informatie kunt u terecht bij Trudie Schils: t.schils@maastrichtuniversity.nl.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van data uit de OnderwijsMonitor Limburg. Deze is onderdeel van de Educatieve Agenda Limburg, een samenwerking tussen Universiteit Maastricht, Open Universiteit, Zuyd Hogeschool, Fontys Hogeschool, de Limburgse mbo-instellingen, schoolbesturen in het primair en voortgezet onderwijs, en de Provincie Limburg.

Elke twee jaar verzamelen we voor de OnderwijsMonitor Limburg gegevens over Limburgse leerlingen in het derde leerjaar van het voortgezet onderwijs. Dit jaar was dat anders dan anders en door de inzet van scholen én leerlingen zijn we in staat geweest om aanvullende informatie op te halen over de sociaal-emotionele gesteldheid van leerlingen ten tijde van corona. Wij willen hierbij alle deelnemende scholen, leerlingen en hun ouders daarvoor bedanken. Op deze manier krijgen we inzicht in wat er nodig is om de juiste ondersteuning op te zetten in de komende maanden.

© Augustus 2020. Universiteit Maastricht, School of Business and Economics, Department of Macro International and Labour Economics (MILE). Niets uit deze uitgave mag op enige manier worden verveelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

Limburg leert samen
educatieve agenda limburg

Bijlage 1. Regressieresultaten organisatie thuisleren, naar achtergrondkenmerken leerling

	Ik had van mijn leraren lesmateriaal gekregen waarmee ik thuis verder kon werken	De schoolopdrachten waaraan ik thuis werkte, waren duidelijk	Mijn schoolwerk werd door mijn leraren nagekeken	Ik had vaak één op één contact met mijn leraren	Aantal dagen per week dat ik contact had met leraar
Meisjes	0.09** (.049)	0.01 (.868)	-0.08* (.074)	-0.165*** (.002)	0.24*** (<.001)
Ouders mbo opgeleid	0.08 (.310)	-0.02 (.825)	-0.04 (.631)	-0.05 (.553)	0.05 (.672)
Ouders ho opgeleid	0.01 (.896)	-0.03 (.672)	-0.02 (.799)	-0.02 (.840)	0.07 (.521)
Vmbo gl/tl	0.03 (.644)	0.21*** (.008)	-0.13* (.087)	-0.51*** (<.001)	-0.10 (.399)
Havo	0.22*** (.001)	0.11 (.131)	-0.20** (.006)	-0.67*** (<.001)	-0.27** (.010)
Vwo	0.43*** (<.001)	0.42*** (<.001)	-0.36*** (<.001)	-0.77*** (<.001)	-0.19* (.085)
Constante	2.65*** (<.001)	2.07*** (<.001)	2.47*** (<.001)	2.20*** (<.001)	4.00*** (<.001)
Aantal observaties	1489	1483	1486	1486	1475

Opmerking: referentiegroepen zijn: bij geslacht de jongens, bij opleiding ouders leerlingen met ouders met minder dan een mbo-opleiding, bij studie leerlingen op het vmbo bl/kl. De p-waarde staat tussen haakjes. *** verwijst naar een significant verschil op 99%-betrouwbaarheidsniveau, ** op 95%-betrouwbaarheidsniveau en * op 90%-betrouwbaarheidsniveau.

Bijlage 2. Regressieresultaten beschikbaarheid computer, naar achtergrondkenmerken leerling

	Ik had zelf al een computer om thuis op te werken	Ik kreeg van mijn ouders een computer om thuis op te werken	Ik kreeg van school of anderen een computer om thuis op te werken	Aantal personen met wie ik de computer thuis moest delen
Meisje	-0.03 (.109)	0.02 (.201)	0.01 (.237)	0.03 (.394)
Ouders mbo opgeleid	0.01 (.665)	0.02 (.546)	-0.03* (.098)	-0.03 (.600)
Ouders ho opgeleid	-0.04 (.186)	0.08*** (.007)	-0.02 (.261)	-0.04 (.422)
Vmbo gl/tl	0.07** (.040)	0.03 (.375)	-0.08*** (<.001)	-0.10* (.081)
Havo	0.09*** (.003)	0.01 (.719)	-0.10*** (<.001)	-0.02 (.671)
Vwo	0.12*** (<.001)	0.00 (.998)	-0.12*** (<.001)	-0.08 (.129)
Constante	0.78*** (<.001)	0.05 (.110)	0.16*** (<.001)	0.33*** (<.001)
Aantal observaties	1468	1468	1468	1425

Opmerking: referentiegroepen zijn: bij geslacht de jongens, bij opleiding ouders leerlingen met ouders met minder dan een mbo-opleiding, bij studie leerlingen op het vmbo bl/kl. De p-waarde staat tussen haakjes. *** verwijst naar een significant verschil op 99%-betrouwbaarheidsniveau, ** op 95%-betrouwbaarheidsniveau en * op 90%-betrouwbaarheidsniveau.

Bijlage 3. Regressieresultaten studeeromgeving thuis, naar achtergrondkenmerken leerling

	Ik had thuis een eigen plekje om aan school-opdrachten te werken	Ik was snel afgeleid als ik thuis aan school-opdrachten moest werken	Er was thuis veel lawaai waardoor het moeilijk was om mijn school-werk te maken
Meisjes	-0.07* (.130)	-0.02 (.726)	0.04 (.511)
Ouders mbo opgeleid	-0.03 (.705)	0.00 (.979)	-0.14 (.140)
Ouders ho opgeleid	0.09 (.237)	-0.16 (.111)	-0.13 (.153)
Vmbo gl/tl	0.17** (.025)	-0.13 (.202)	-0.05 (.618)
Havo	0.37*** (<.001)	-0.15 (.105)	-0.11 (.180)
Vwo	0.49*** (<.001)	-0.19** (.046)	-0.24*** (.006)
Constante	3.00*** (<.001)	2.56*** (<.001)	1.46*** (<.001)
Aantal observaties	1481	1475	1478

Opmerking: referentiegroepen zijn: bij geslacht de jongens, bij opleiding ouders leerlingen met ouders met minder dan een mbo-opleiding, bij studie leerlingen op het vmbo bl/kl. De p-waarde staat tussen haakjes. *** verwijst naar een significant verschil op 99%-betrouwbaarheidsniveau, ** op 95%-betrouwbaarheidsniveau en * op 90%-betrouwbaarheidsniveau.